

léptetésének határidejét azért rendeli, a bel- és pénzügyminis-
terek által rendeleti uton meghatározattatni, mert arra jelesül
a vadászati jegyeknek kellő számbani elkészítésére az adóhi-
vataloknak azokkali ellátására bizonyos időt kívánó előkészüle-
tek szükségesek, s arra is némi idő engedendő, hogy a va-
dászni kívánók maguknak a vadászati jegyeket megszerezhessék;
a törvény II. fejezete határozmányainak életbe léptetésére azon-
ban hosszabb időt kívánó előkészületek nem szükségesek, s azért
azok a törvény kihirdetése után azonnal foganatba vétethetnek.

Budapesten, 1874. október 8-án.

Ghyczy Kálmán s. k., pénzügyminister.

Erdeink lakói.

(Folytatás és vége.)

Madarak.

Brehm az emlősöket haszonállatoknak, a madarakat pedig
kedvtöltőknek mondja. Amazok kell, hogy adózzanak, hogy adja-
nak az embernek, mert különben kipusztítja őket az ember, ezek
azonban különös előnyben, kitüntetésben részesülnek valamennyi
állat fölött, ezek az ember jó akaratát és szeretetét birják.

Kecsteljes alakjok, színezetök szépsége, mozdulataiknak
gyorsasága és élénksége, hangjuk kellemessége, lényük egész
szeretetre méltósága vonza az embert ellentállhatlanul. Minden,
még a vad ember is, kinek csak kis érzése is van megbarát-
kozik a madarakkal; az ősi idők papjai a madarokat szent
állatoknak tartották, az őskor és a jelenkor költői lelkesülnek
a madarakon.

Nincs állatosztály melynél az anyag csere oly élénken
menne végbe, melynek oly meleg vére vólna mint tollas álla-
táinknak. A fokozott lélelzési működés idézi elő a test nagyobb

működését és erejét és ezzel ismét összefüggésben van nagyszerű emésztési képességök.

Egész határozottsággal állíthatjuk, hogy a madár többet eszik, mint bármely más állat. A rovarévő például naponkint kétszer, sőt háromszor annyi táplálékot vesz magához, mint saját testének sulya kitesz. Az élénk anyag csere daczára azonban, bő táplálék mellett elegendő mennyiségű zsir rakódik le a bőr alatt és a belek közé; a madár azért az éhséget sokkal jobban is képes kitartani mint sok emlős.

A madárnak mozgása, a repülés a legkitünőbb mozgás, melyet csak ismerünk. A fark mint kormány lapát a legjobb szolgálatot teszi; a felszálló madár azt fölemeli, a leszálló pedig lehajlítja stb. A repülési sebesség a szárnyak alakjával és a tollazat minőségével áll összefüggésben. Hosszu, keskeny, hegyes és merev tollazatu szárnyak jellegzik a gyors repülőt; kurta, széles tompa szárny és laza tollazat a lassu repülőnek jelvényei; az aránylag hosszú fark gyors kanyarulatokra képesít. A kitünő repülő rendszerint a földön csak ügyetlenül járhat, különben valamennyi madár járás közben ujjaira lép.

A madarak osztályának számos tagja ügyesen uszik és bukácsol is. A vízben élő madaraknál a tollazat sűrűbb szokott lenni s folytonosan is kenetik be a farktömirigy által kiválasztott zsirnemű anyaggal, hogy t. i. a nedvesség a testtől visszatartassék.

Sokan uszás közben a víz alá bukhatnak, mások ellenben csakis nagyobb magasságból lecsapva merülhetnek a víz alá. Mind két képesség igen jelentékeny befolyással van az életmódra, némely madár mint péld. a lágy dunnalúd (*Sommateria mollissima*) a mint mondják egész 7 perczig maradhat a víz alatt, némelyek még a vizek fenekén is szaladgálhatnak.

A mozgásnak még egy nemét találjuk több madárnál kitünően képviselve s ez a kuszás. Kuszásra jelesen csak a lábakat használják a mellett azonban még a csört, a farkot

és a szárnyakat is veszik segítségül. Majdnem minden kuszó csakis alólról fölfelé.

A madarak egyik legkitünőbb tehetsége a tiszta csengő hangban nyilvánul, melyet a madarak nagy többsége kiejteni képes. Van ugyan elég madár, melynek hangja kellemesnek épen nem mondható, legtöbbszörnek hangja azonban igen hajlékony és csengő, néma madár nem ismeretes. A madár különböző kedélyi állapotait, érzéseit, fogalmait különböző hangok által fejezi ki, mi által nem csak egymás közt teszik magukat érthetővé, hanem még a figyelmes észlelő is megérti őket. De nem csak ugyanazon fajbeli madarak értik egymást, hanem még egyes tehetségesebbeknek hangjait a többé-kevésbébbé tehető madár is megérti.

A fekete rigónak figyelmeztető hangját például az egész erdő megérti. Főképen a szerelmi vagy a költésnek szánt időszakban fecsegnek, danolnak s énekelnek a madarak a legkedvesebb módon, és fiait csicseregve édesgeti a szerető madáranya. E tekintetben a természet kedvencei, az éneklők első helyen állanak, és pedig a mint tudunk, főképen csak a hímek képesek gyönyörű énekre.

Valamennyi madár jól lát, élesen hall, soknak van finom szaglási képessége is, csak az izlés van kevésbé kifejlődve. A mi pedig szellemi tehetségöket illeti, melyeket észre és kedélyre hasonlíthatunk össze, az emlősöknek semmikép sem engednek.

A madarak világpolgárok. A mennyi földet még csak fölfedeztünk, mindenütt voltak ott madarak is. Minden földönnek megvannak saját lakói. A madarak is az állatok elterjedésére vonatkozó általános törvényeknek vannak alávetve, ők is a hidegebb övekben rendkívüli nagy számmal vannak, de kevés fajban, az egyenlítő felé a fajok különfélesége növekszik. Euró-

nak egyetlen egy madara sincs, mely más világrészekben elő nem fordulna.

A madarak tartózkodási helye igen különböző, mindenütt a hol megélhetnek, le is telepednek; nagyobb mennyisége azonban közvetlenül vagy közvetve a növényzethez van kötve. A madárvilág tehát csak az erdőben tárja föl teljes gazdaságát és különféleségét.

A madarak kitünően értenek ahhoz, valamely tájt kiaknázni, mindegyik saját fegyverzetét használja fel arra, hogy valahogy keresztül vergődjék az életen, fegyverzete pedig határozza meg mesterségét és hivatását. Nincs állat, mely az életet annyira élvezni tudná mint a madár. Keveset alszik, mindig élénk, későn este, korán reggel, mindig víg, mindig jókedvű. Csakis a nagyobb keselyük tesznek némi kivittelt ezen általános szabály alól.

De talán elég is lesz az általános jellegzésből, noha e tárgyról egész könyvtárakat lehetne összeírni. E közlöny következő évfolyamában a részletes ismertetéseket fogjuk adni.

Kriesch János.

A m. kir. jószág- és bányai igazgatóságok hivatali hatásköre.

(Folytatás és vége.)

V. FEJEZET.

Bérletek, szerződések, követelések, számvetőségi hiánylatok, per-egyezségek, fizetési halasztás és hiteladás.

25. §. Lakbérszerződések. Hivatal-helyiségek és tiszti lakások iránt kötött lakbérszerződések megújítása vagy újak kötése, ha a bértartam 6 évet túlhalad, vagy az éven-